2024

SANSKRIT

( Honours Core )

Paper : SKT-HC-6016

**( Ontology and Epistemology )**

*Full Marks* : 80

*Time* : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks for the questions*

UNIT—I

**( Essentials of Indian Philosophy )**

( *Marks* : 30 )

1. Answer the following questions : 1×6=6

अधोलिखितानां प्रश्नानामुत्तरं देयम्—

*(a)* How many heterodox schools are there in Indian Philosophy?

भारतीयदर्शने कति नास्तिकसम्प्रदायाः सन्ति?

*(b)* Which system accepts Vivartavāda?

विवर्तवादः केन सम्प्रदायेन स्वीक्रियते?

(c) Who is the propounder of Sāṁkhya Philosophy?
सांख्यदर्शनस्य प्रवक्ता कः?

(d) The Nyāya Philosophy upholds realism.
( Write True or False )
न्यायदर्शनं वस्तुवादस्य समर्थकम्।
( शुद्धमशुद्धं वा लिखत )

(e) What is the name of the theory of causation of the Bauddhas?
बौद्धानां कार्यकारणवादस्य नाम किमस्ति?

(f) Kaṇāda is the author of the book _____.
( Fill in the blank )
कणादः _____ इति ग्रन्थस्य रचयिता।
( शून्यस्थानं पूरयत )

2. Answer the following questions : 2×2=4
निम्नलिखितयोः प्रश्नयोः उत्तरं देयम्—

(a) What is the meaning of the term 'Āstika'?
'आस्तिक' इति पदस्य कोऽर्थः?

(b) Write the names of four Āstika schools.
चतुर्णाम् आस्तिकसम्प्रदायानां नामानि लिखत।





3. Answer any *two* of the following questions : 5×2=10
अधस्तनानां द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं देयम्—

(a) What are the meaning and purpose of Indian Philosophy?
भारतीयदर्शनस्य कोऽर्थः किंच उद्देश्यम्?

(b) Define and explain Pariṇāmavāda.
परिणामवादस्य लक्षणं विधाय तस्य व्याख्या कार्या।

(c) Write a note on monism.
एकत्ववादम् अधिकृत्य एका टीका लेखनीया।

4. Write an elaborate note on Asatkāryavāda. 10
असत्कार्यवादस्य विशदम् आलोचना कार्या।

*Or / अथवा*

Discuss fully the mode of classification of Indian Philosophy. Which of these schools can be regarded as monists and why?
भारतीयदर्शनसम्प्रदायानां विभागः कथं क्रियते? एषु सम्प्रदायेषु के एकत्ववादिनः इति कथ्यन्ते किमर्थञ्च सर्वम् आलोचनीयम्।

UNIT—II

**( Ontology )**

( *Marks* : 20 )

**5.** Answer the following questions : 1×4=4

अधोलिखितानां प्रश्नानामुत्तरं देयम्—

*(a)* How many Dravyas are there?

कति द्रव्याणि?

*(b)* There are sixteen Padārthas in the *Tarkasaṁgraha.*

( Write True or False )

तर्कसंग्रहे षोडशपदार्थाः स्वीकृताः।

( शुद्धमशुद्धं वा लिखत )

*(c)* Write the name of the author of 'तर्कसंग्रहदीपिका'.

तर्कसंग्रहदीपिकायाः रचयितुः नाम लिखत।

*(d)* How many qualities of Ātman are accepted in the *Tarkasaṁgraha*?

तर्कसंग्रहे आत्मनः कति गुणाः स्वीकृताः?





**6.** Write short answers to the following questions : 2×3=6

अधस्तनानां प्रश्नानां संक्षिप्तमुत्तरं देयम्—

*(a)* Write the benedictory verse of the *Tarkasaṁgraha.*

तर्कसंग्रहस्य मङ्गलश्लोको लेखनीयः।

*(b)* Write the names of different Dravyas.

द्रव्याणां नामानि लेखनीयानि।

*(c)* What are the Guṇas of Ātman?

आत्मनः के नाम गुणाः?

**7.** Define and explain Viśeṣa according to the *Tarkasaṁgraha.* 10

तर्कसंग्रहानुसारं विशेषस्य लक्षणं लिखित्वा तस्य व्याख्या कार्या।

*Or / अथवा*

Write an essay on Abhāva.

अभावस्य उपरि एको निबन्धो लेखनीयः।

UNIT—III

**( Epistemology )**

( *Marks* : 30 )

**8.** Write short notes on any *two* of the following : 5×2=10

Buddhi ; Karaṇa ; Upamāna.

निम्नलिखितानां द्वयोः टीका लेखनीया—

बुद्धिः ; करणम् ; उपमानम्।

**9.** Answer any *two* of the following questions : 10×2=20

निम्नलिखितप्रश्नानां द्वयोः उत्तरं देयम्—

*(a)* Define and explain Pramā. Discuss about different types of Pramā.

प्रमायाः लक्षणं विधाय तस्य व्याख्या करणीया। प्रमायाः भेदाः आलोचनीयाः।

*(b)* Discuss Anumāna and its varieties.

अनुमानस्य प्रकारभेदाः आलोचनीयाः।

*(c)* What is a Vākya? Explain fully the causes of Vākyārthajñāna.

किं नाम वाक्यम्? वाक्यार्थज्ञानस्य हेतवः आलोचनीयाः।



( *Continued* )



*(d)* Define Pratyakṣa. Discuss the different types of Pratyakṣa.

प्रत्यक्षस्य लक्षणं विविच्यताम्। प्रत्यक्षभेदाः आलोचनीयाः।

★★★